

Kongresser: fag og politikk

An-Magritt Aanonsen

President Norsk Psykologforening

Årets nasjonale psykologikongress, den femte i rekken, var en stor suksess, ikke minst takket være årets trekkplastre, de amerikanske utviklingspsykologene Jerome Bruner og Daniel Stern. De to eldre herrer viste en energi og et kunnskapsnivå som innfridde forventningene til de mange hundre deltakerne.

Men like viktig var de mange gode innslagene våre norske forskere bidro med. Det er imponerende bredde og nivå på det som vises frem på vår kongress. Deltakerne gir uttrykk for stolthet over standen, og synes å sette stor pris på å kunne møtes på denne måten en gang i året.

Kongressen, kombinert med utdelingen av Åse Gruda Skards pris for popularisering av psykologisk kunnskap, med etterfølgende mottakelse, gir gode muligheter også til sosialt samvær. Mange synes å benytte denne anledningen til å treffe gamle kullinger og tidligere kolleger. Neste år vil hovedtemaet være «motivasjon».

I juli 2009 skal Psykologforeningen arrangere den 11. europeiske psykologikongressen, i stedet for den nasjonale. Vi forventer mer enn 2000 deltakere fra hele verden, og det blir en enestående anledning til å vise frem norsk, europeisk og internasjonal psykologisk forskning. Vi planlegger blant annet et sidetema om psykologi i fredsprosesser og konflikt, i samarbeid med Nobels fredsinstitutt.

Som det fremgår av en rapport fra den amerikanske psykologforeningens (APAs) kongress i dette nummeret av Tidsskriftet, tar kongresser også opp politisk og etisk brennbare spørsmål. For andre gang var spørsmålet om psykologers bidrag til avhør av terrorismistenkte, først og fremst ved de beryktede fengslene på Guantanamo basen og i Abu Ghraib, oppe til debatt i APA.

Etter at både amerikanske leger og psykiatere vedtok ikke å delta i slike avhør, er psykologene blitt langt mer attraktive for amerikanske myndigheter, og hentes inn som eksperter i forbindelse med avhør. Det har ført til sterke reaksjoner og debatt i psykologmiljøet, med krav om at APA skal ta et klart og tydelig standpunkt mot dette. Både i fjor og i år har APA vedtatt resolusjoner som forbyr deres medlemmer å anvende, eller bidra til at det anvendes, teknikker som innebærer tortur. Resolusjonen fra 2006 er blitt beskrevet som rund og upresis. Årets resolusjon går betydelig lenger, ved at den klart tar avstand fra CIAs bruk av 20 navngitte avhørsteknikker som anses for å falle inn under torturdefinisjonen. Videre forbyr APA psykologer, direkte eller indirekte, å delta i anvendelse av «grove» teknikker for å «myke opp» fanger før avhør. Det blir slått fast at ordre fra overordnede ikke legitimerer bruk av tortur, og den avsluttes med et krav til psykologer om å rapportere torturhendelser.

Derimot foreligger det ingen klar etisk og prinsipiell avstandtaket til at psykologer deltar i avhør. Dette siste er blitt kritisert av mange, blant annet fordi man stiller spørsmål ved om det er mulig å handle etisk i et miljø som i utgangspunktet ser bort fra etisk praksis. Det er naivt å tro at psykologer kan hindre menneskerettighetsbrudd ved å bidra aktivt i forhør, i en ramme der rettssikkerheten allerede er satt til side.

En fortsatt debatt om hvor de etiske grensene går for hva psykologer kan bidra med i konfliktsituasjoner, vil være en svært aktuell problemstilling under det såkalte «Fredssporet» på den europeiske kongressen her i Oslo i 2009.